

2.12.2019

VN/4330/2018

HENKILÖTODISTELUN VASTAANOTTAMINEN VIDEOTALLENTEELTA -TYÖRYHMÄ

Asettaminen Oikeusministeriö asettaa työryhmän valmistelemaan ehdotusta lainsäädännöksi, joka koskee henkilötodistelun vastaanottamista muutoksenhakutuomioistuinmessä käräjäoikeuden tekemältä kuva- ja äänitallenteelta.

Toimikausi 2.12.2019 - 30.11.2020.

Tausta Oikeusministeriö asetti vuonna 2012 neuvottelukunnan valmistelemaan muun ohella ehdotukset pitkän aikavälin oikeusturvaohjelmaksi. Neuvottelukunnan laatimassa oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa vuosille 2013–2025 yhdeksi keskipitkän aikavälin tavoitteeksi asetettiin selvittää edellytykset ja aikataulu ottaa käyttöön järjestelmä, jossa suullinen näyttö otetaan muutoksenhakutuomioistuinmessä vastaan käräjäoikeudessa tehtyä videotallennetta katsomalla (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 16/2013, s. 40).

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on oikeudenhoidon uudistamisohjelmaa arvioidessaan nostanut esiin erityisesti oikeudenkäyntien videoinnin. Perustuslakivaliokunnan mukaan tällaisella järjestelmällä voitaisiin oikeusturvaa vaarantamatta keskittää todistajien kuuleminen alioikeusvaiheeseen, vähentää käräjäoikeudessa kuultujen todistajien uudelleen kuulemista muutoksenhakuvaiheessa ja säästää siten kaikkien osapuolten aikaa ja vaivaa sekä jouduttaa asian käsittelyä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että tarvittavat varat videoinnin käyttöönottoon järjestyvät ja että toiminta saadaan mahdollisimman pian käyntiin (PeVL 20/2014 vp s. 3, ks. myös PeVL 29/2014 vp s. 2).

Myös lakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että selvitetään tarve ja toteuttamismahdollisuudet sille, että käräjäoikeuksissa todistelutarkoituksessa kuultujen henkilöiden lausunnoista tehtäisiin jatkossa kuva- ja äänitallenne, jota hovioikeus käyttäisi pääkäsittelyssä todistelun uskottavuusarvioinnin perusteena. Samalla olisi otettava huomioon Ruotsissa toteutetusta vastaavan kaltaisesta uudistuksesta saadut kokemukset (LaVM 4/2010 vp s. 9, LaVM 24/2014 vp s. 6).

Eduskunta onkin edellyttänyt, että hallitus selvittää tarpeen ja mahdollisuudet ottaa käyttöön järjestelmä, jossa suullinen näyttö otetaan muutoksenhakutuomioistuinmessä vastaan käräjäoikeudessa tehdyn kuva- ja äänitallenteen avulla (HE 246/2014 vp – EV 308/2014 vp).

Oikeusministeriön arviomuistiossa (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2019:6) on lähemmin selvitetty tarvetta ja mahdollisuuksia siirtyä menettelyyn, jossa henkilötodistelu otetaan hovioikeudessa vastaan käräjäoikeudessa

tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta. Arviomuistio on julkaistu maaliskuussa 2019 ja ollut lausuntokierroksella. Lausunnonantajat ovat laajasti kannattaneet siirtymistä kyseisen kaltaiseen järjestelmään.

Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelman (s. 86) mukaan näytön vastaanottaminen keskitetään käräjäoikeuksiin niin, että todistelu taltioidaan hovioikeuskäsittelyä varten.

Tavoitteet

Tavoitteena on ottaa käyttöön järjestelmä, jossa henkilötodistelu otetaan muutoksenhakutuomioistuimessa vastaan käräjäoikeudessa tehdyltä kuva- ja äänitallenteelta, ja tätä kautta parantaa muutoksenhaussa tapahtuvan näytön arvioinnin oikeellisuutta, tehostaa muutoksenhakumenettelyä sekä vähentää muutoksenhausta asianosaisille ja todistajille aiheutuvia kustannuksia ja muita haitallisia vaikutuksia. Uudistuksella voidaan myös korostaa hovioikeuden roolia käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta kontrolloivana tuomioistuimena siirtämällä oikeudenkäynnin painopistettä entistä enemmän käräjäoikeuteen. Jotta edellä mainitut hyödyt voidaan saavuttaa mahdollisimman laajasti, lähtökohtana on järjestelmän ottaminen käyttöön kaikissa asioissa, joissa otetaan vastaan henkilötodistelu. Aikataulullisena tavoitteena on järjestelmän ottaminen käyttöön vuonna 2022.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on valmistella hallitusohjelman mukainen, edellä mainittuja tavoitteita toteuttava ehdotus lainsäädännöksi, joka koskee henkilötodistelun vastaanottamista muutoksenhakutuomioistuimessa käräjäoikeuden tekemältä kuva- ja äänitallenteelta.

Työryhmän on laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Työryhmä

Puheenjohtaja:

lainsäädäntöneuvos Maarit Leppänen, oikeusministeriö

Jäsenet:

hallitusneuvos Anne Hallavainio, oikeusministeriö

oikeusneuvos Mika Huovila, korkein oikeus

hovioikeudenneuvos Jaakko Rautio, Helsingin hovioikeus

käräjätuomari Jukka Rainio, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus

valtiosyyttäjä Tuire Tamminiemi, Syyttäjälaitos

asianajaja Hanna-Maria Seppä, Suomen Asianajajaliitto

Pysyvät asiantuntijat:

yksikönpäällikkö Jouni Vaahtera, Oikeusrekisterikeskus

viestintätekniinen asiantuntija Antero Hakkarainen, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori

Sihteeri:

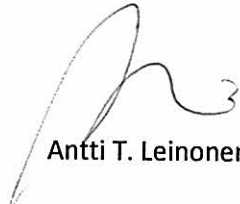
erityisasiantuntija Jukka Siro, oikeusministeriö

Työryhmään kutsutaan jäsen myös Tuomioistuinvirastosta, kun virasto on aloittanut toimintansa. Työryhmä voi kuulla myös muita kuin edellä mainittuja asiantuntijoita.

Kustannukset

Työryhmän menot maksetaan momentilta 25.01.01.

Osastopäällikkö

Antti T. Leinonen

Yksikönpäällikkö

Pekka Pulkkinen

JAKELU

Työryhmän puheenjohtaja, jäsenet, pysyvät asiantuntijat ja sihteeri